

Hollós, S. Miklós

Hollósy Simon: A jó bor, 1884
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Hollósy Simon: Ivóban, 1887
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Hollósy Simon: Kocsmában mulatozók, 1888
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Bruck Lajos: Mulatozó huszárok, 1870-es évek,
magántulajdon

31.

HOLLÓSY SIMON (1857-1918)
Vidám helyőrség (Mulatozó bakák)

Olaj, vászon, 60,5x99,5 cm
Jelezve jobbra lent: Hollósy S. München

Kezdő ár: 6 000 000 Ft / 20 000 EUR

Becsérték: 12 000 000 - 18 000 000 Ft
Estimated value: 40 000 - 60 000 EUR

Hollósy Simon az 1910-es években

EGYEDÜL CSAK Ő LÁTSZIK

Nehéz olyan művészettörténeti írást, visszaemlékezést találni, amely Hollósy Simon személyét nem mint ikonikus, öntörvényű, szabad szellemű és igen karizmatikus művészemberként tárja elénk. Az 1857. február 2-án Máramarosszigeten született Hollósy Simon alakja nemcsak erős jellemével, hanem magával ragadó külsejével is kitörölhetetlen emlékeket hagyott kortársaiban. „Bármily sokan is vannak valahol Hollósyval egy társaságban, egyedül csak ő látszik”¹ - idézi Réti István Mednyánszky Lászlót, majd így folytatja Hollósy leírását: „És ez való igaz volt. Kékesfekete, hullámos, dús haját homlokába fésülve hordta, s ebből az éjsötét keretből élesen vált ki sápadt, egyszínű arcbőre, amelyre pirosságot nem festett soha, sem a nap, sem a bor, sem az indulat. A haragtól még csak sápadtabb lett. Rendes arckifejezése szomorkás volt. Óriási szemgömbje kissé bandzsalítva nézett, és hogyha mosolygott, nedves fényben csillogott. Szépen csukódó ajka fölött fekete kis bajusz simult kétfelé, mint Rákóczy Ferenc fiatalkori arcképein. ... Tíz esztendő alatt, amíg ismertem, mozgása mit sem veszített a ruganyosságából, termete mit sem változott, éppúgy, mint hajtengerének fényes feketesége, vad hullámvetése.”²

Már müncheni iskolaévei kezdetétől – ahová aggódó, jövőjére gondoló apja küldte ki - valóságos kultusz alakul ki személye körül. Fiatalos szórakozással tarkított iskolaévei alatt a festészeti tanulmányaira is gondosan koncentrált és gyorsan fejlődött. Rövid idő alatt akadémiai tanárainak a büszkesége, iskolájuk díszsége s vonzó ereje lett. Nem meglepő tehát, hogy miután az akadémiai képzést béklyónak érezte, festőtársai unszolására saját iskolát alapított, ahová tódultak a vele egykorú diákok.

Hollósy Simon tanítványai között, 1894
(Magyar Nemzeti Galéria Adattár)

MÜNCHEN – AZ ISKOLA

A 19. század utolsó harmadában, Kelet- és Közép-Európa fiataljai, valamint kezdő művészei jelentkeztek München 1808-ban alapított Képzőművészeti Akadémiájára. München nagy múltú akadémiaja, kedélyes hangulata, pezsgő szellemisége vonzotta a fiatal művészeket, akiket a virágzó művészeti élet a boldogulással is kecsegtetett. München ekkoriban a kor legmodernebb törekvéseinek is teret nyújtott. A „müncheni iskola” fogalma több síkon értelmezhető. Igaz ez magára az Akadémiára, de igaz az annak keretein belül (pl. a híres Piloty-, Diez- vagy Lindenschmit-iskola) és kívül (pl. Hollósy-iskola) létrejött, egy-egy tanáregyéniség köré csoportosuló, különböző irányzatokat képviselő, a vezető mester nevével fémjelzett csoportokra is.³ Hollósy 1878 őszén iratkozott be a müncheni akadémiára, s öt féléven át volt hallgatója; mesterei Alois Gabl és Otto Seitz voltak.

Hollósy korlátokat nem ismerő, szenvedélyes egyéniségének köszönhetően számos fiatal festőt vonzott maga köré. 1886-ban, Münchenben, pontosan tíz évvel a Nagybányai művésztelep létrejötte előtt, megalapította önálló szabadiskoláját.

Hollósy és iskolája lesz az Izár partjára került magyar és más nemzetiségű fiatal festőtanoncok egyik központja. Csók István így ír erről emlékezéseiben: „*Szinte egyszerre mondtuk, annyira természetes volt: álljanak össze a magyarok, s korigáljon Hollósy! Az eszme hihetetlen lelkesedést keltett. ... Igazi híres tanítványa, akik aztán megteremtették Nagybányát, Thorma, Réti, majd Ferenczy később jöttek. Az iskola hihetetlen gyorsan nagyra nőtt, túlszárnyalva merészen az összes magániskolákat.*”⁴ Páratlan tehetséget mutatott a tanításban is, rendkívül szuggesztív erővel hatott hallgatóságára. Pezsdítő energiát adott át tanítványainak egyéniségének köszönhetően. Ahogy Réti István fogalmaz, Hollósy „tehetségessítő erővel” hatott tanítványaira, lelkesítette őket, de nem volt egy előre meghatározott tanmenete vagy óraterve. A poroszos metódus rendkívül távol állt Hollósy habitusától, ösztöneire hagyatkozva korigált, úgy, ahogy ő maga is dolgozott. Az iskola eredeti célkitűzése az akadémiai vizsgára való

Részletek
a Vidám helyőrség (Mulatozó bakák) című képből

Részlet a Jó bor című képből

Részlet a Kaszárnyában mulatozók című képből

Részletek az Ivóban című képből

előkészítés volt, de – mint Csók is írja – hamarosan nemcsak azok gyülekezőhelyévé vált, akik felvételezni kívántak az Akadémiára, hanem azok is csatlakoztak, akik éppen az Akadémia szigorú előírásokat követő tanmenetébe nem kívántak bekapcsolódni. A Hollósy-iskola diákjai számára a nappalok Hollósy korigálásával teltek, míg az esti gyülekezőkre valamelyik müncheni kávézóban, a Café Lohengrinben, a Café Probstban, vagy Hollósy kedvencében, a Ramberghofban esett sor. Lyka Károly írásaira hagyatkozva megállapíthatjuk, hogy Hollósyé kis „rebellis kompánia”⁵ volt, ennek ellenére, a müncheni élethez nélkülözhetetlen juttatásokat megkapta az Akadémiától.

A VIDÁM HELYŐRSÉGRŐL

A müncheni iskolára jellemző, akkoriban fénykorát élő műfaj, a zsánerfestészet különböző változatai, rendkívül gazdagon jelennek meg a városban alkotók művészek munkáiban. Hollósy Simon a népi zsáner utolsó, 19. századi magyar megújítója volt; finom, naturalisztikus festésmódját fokozatosan telíti fényvel.⁶

A *Vidám helyőrség* datálásában elsősorban a megfestett jelenet, annak kidolgozása és a szignó áll rendelkezésünkre. Stíluskritikai vizsgálatok alapján a kép egyértelműen Hollósy Münchenben eltöltött éveitől készült 1887 - 1888 körül. Azokban az években, amikor Hollósy a népszínművek romantikájából építkező korai zsánerképeit, az *Áldomás* (1887, MNG) és a *Mulató társaság* (1888, MNG) című műveit festette. Ezt a datálást támasztja alá, a három vizsgált festmény hasonló kompozíciós megoldása, illetve az azonos módon megfestett pirosposztag arcok, a földre hullott tárgyak, valamint az ábrázolt alakok hasonló fejtartása és mozdulatai is. A *Vidám helyőrség* a zsánerképek egyik ritkább témáját, a kaszárnyában mulatozó bakák életének egy jelenetét tárja elénk. Hollósy életigenlő optimizmussal festi meg a jelmezekben öltöztetett, vidám katonákat. Remek karakterei mély emberismeretről tanúskodnak. A hadsereg sokak számára kínált biztos megélhetést a korban, a katonaelet lehetséges és szívesen választott pálya volt, amelynek ábrázolása a 19. század második felében a művészek egyik kedvelt témájává vált. A kaszárnyában zajló humoros jelenet közepterében egy kucsébernek (vándor kereskedő, aki többnyire csecsebecsüket, játéktárgyakat, nyálkságokat árul főleg vásárokon vagy rendezvényeken), illetve egy magyar betyárnak öltözött alakot látunk hangos, jókedvű tréfálkozás közepette. Hollósy a németalföldi mestereket idéző nagyszerű festőiséggel és aprólékossággal dolgozza ki a részleteket, ügyelve az anyagok, tárgyak valóságos megfestésére, alkalmazva a müncheni finom naturalizmus eszköztárát. Németh Lajos művészettörténész, Hollósy egyik monográfiája szerint, a korabeli magyar festők közül úgy, mint Hollósy Simon, senki sem tudta megközelíteni a klasszikus mesterek festői tudását.⁷ Ez a tudatos, kifejező megmunkálás és mesterségbeli tudás köszön vissza a *Vidám helyőrség*en.

HÁRSFALVI Magdolna

JEGYZETEK:

- 1 Réti István: A Nagybányai művésztelep, Kulturtade Kiadó, Budapest, 1994, 66.
- 2 Réti István: A Nagybányai művésztelep, Kulturtade Kiadó, Budapest, 1994, 66.
- 3 München és a magyar művészek kapcsolatáról bővebben
ld.: Hessky Orsolya: *Az akadémiától a modernizmusig. München és a magyar művészet 1850-1914 között.* In: München Magyarul – Magyar művészek Münchenben 1850-1914. MNG, Budapest, 2009
- 4 Csók István: *Emlékezéseim.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990. 42.
- 5 Lyka Károly levele Rétihez. Róma 1893. XI. 30. MNG Adattár
- 6 Írja Szinyei Merse Anna tanulmányában, In: *München Magyarul – Magyar művészek Münchenben 1850-1914.* MNG, Budapest, 2009.
- 7 Németh Lajos: Hollósy Simon és kora művészete, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1956. 34.